

PIA X. EXHORTA K DUCHOVENSTVU

Zčeštil

DR JAN NEP. SEDLÁK,
SVĚTÍCÍ BISKUP PRAŽSKÝ.

(Výňatek z knihy „Cesta k oltáři Páně“.)

Všechn výtěžek knížky té věnován spolku
„Haléř sv. Vojtěcha“.

V PRAZE 1922.

Nákladem spolku „Haléř sv. Vojtěcha“.
Tiskem knihtiskárny „Vita“ v Praze.

PIA X. EXHORTA K DUCHOVNOSTI

XIII

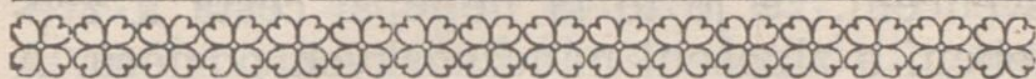
DR. JAN NEP. SEDLÁK
SVĚTICI BISKUP PRŮSKÝ

(Vydáno z knihy „Cesta k cíli Páně“)

Všechny výňatky knihy jsou rovněž spojeny
„Hlas z Vojčova“

V PRAZE 1933

Vydáno podle „Hlas z Vojčova“
Tiskem knihtiskárny „Vita“ v Praze

Papež Pius X.

Milovaní synové, pozdrav a apoštolské
požehnání!

1. Podnět k exhortě a účel její.

Hluboko tkví v mysli a hrůzou naplňují slova, která apoštol národů psal židům (13, 17), když je napomínal k povinné poslušnosti k představeným, a doložil: „... neboť oni bdí (nad vámi) jakožto ti, kteří vydati mají účet za duše vaše.“ Vždyť výrok ten, týkající se všech, kdožkoli v církvi dozorčí úřad mají, nejvíce na Nás doléhá, kteří, ač nedostateční, v ní z vůle Boží nejvyšší úřad zastáváme. Proto dnem i nocí plní úzkostlivé péče neustáváme přemýšletí a usilovati o to, co by stádce Kristovo zachovalo bez úhony a bylo k jeho prospěchu. Z toho pak obzvláště to jedno máme na mysli: aby ti, kteří přijali posvěcení, takoví byli, jací by podle povinnosti svého úřadu býti měli. Jsmeť pevně pře-

svědčení, že je to ta nejlepší cesta k zvelebení a zlepšení náboženských poměrů. A proto jsme hned po nastoupení pontifikátu, ačkoliv jsme, pozorující duchovenstvo v jeho celku, mnoho chvályhodného u něho shledali, pokládali za nutno, co nejdůtklivěji povzbuditi ctihodné bratry biskupy katolického světa, aby neustávali co nejúčinněji působiti k tomu, aby Krista v těch vytvářeli, kteří k tomu jsou ustanoveni, aby Krista vytvářeli v jiných. Dobře víme, jakou snahu u věci té měli biskupové. Víme, s jakou moudrostí i s jakým úsilím se snaží, aby duchovenstvo k ctnosti bylo vedeno, začož nechť přijmou ne tak Naši chválu jako spíše Naše veřejné díky! Ale jakkoli si blahopřejeme, že toto úsilí biskupů přivedlo již mnohé kněze k tomu, že je naplnily žádosti nebeské tak, že milost Boží, vzkládáním rukou kněžstva přijatou, buď v sobě vzbudili nebo oživili, přece jen jest želeť, že jiní zase v různých krajinách nepočínají si tak, aby křesťanský lid, dívaje se na ně jako na svůj vzor, mohl si z nich vzíti příklad k následování. A těm právě chceme tímto svým listem srdce své otevřítí, srdce totiž otce, které se při pohledu na churavého syna úzkostlivě chvěje láskou. A ta láska Nás pudí, abychom k napomínání biskupů připojili i napomenutí své, kterým především chceme zbloudilé a vlažné uvést na lepší cestu, ale které má býti i pro ty druhé povzbuzením.

Chceme ukázat cestu, po níž by se měl každý den ze dne ubírat, aby byl doopravdy, jak apoštol krásně vyjádřil, „mužem Božím“ (I. Tim. 6, 11), jak to od něho církev žádá a očekává.

Nepovíme vám nic, co byste nebyli už slyšeli, ani nic nového; ale uvedeme to, co máte všichni na paměti mít. Bůh pak vlévá Nám naději, že hlas Náš nebude bez hojného užitku. Tohoť sobě snažně žádáme: „Obnovte se na duchu mysli své a oblečte člověka nového, stvořeného podle Boha v spravedlnosti a svatosti pravdy“ (Efes. 4, 23—24) — a to Nám bude k padesátému výročí našeho vysvěcení na kněze darem nejkrásnějším a nejmilejším. A když My v mysli zkroušené a v duchu poníženosti (Dan. 3, 39) před Bohem si připomínáme léta v kněžství ztrávená, odčiníme jaksi poklesky lidské Naší slabosti, jichž želíme, tím, když vás napomeneme a povzbudíme, abyste žili důstojně Boha tak, abyste se mu ve všem líbili (Kol. 1, 10).

A tím napomenutím nejen vám prospějeme, ale i všem národům katolickým, poněvadž prospěch váš nelze odloučiti od prospěchu jejich. Vždyť u kněze je to tak, že není dobrý nebo zlý jen sám pro svoji vlastní osobu, ale způsob, jak žije a jak se chová, jak dalekosáhlý má zajisté vliv na lid! Jak velikým dobrodiním je kněz opravdu hodný tam, kde působí!

2. Přední chvála kněze: svatost života.

Tím, milovaní synové, počínáme své napomenutí, abychom vás povzbudili k takové svatosti života, jaké důstojenství vaše vyžaduje. Kdokoli totiž úřad kněžský přijal, nedostal jej jen pro sebe, nýbrž pro jiné. Každý totiž velekněz, jsa vybrán z lidí, ustanovuje se pro lidi ve věcech, které se vztahují k Bohu (Žid. 5, 1). A totéž i Kristus naznačil, když chtěje ukázat, kam právě činnost kněží směřuje, přirovnával je k soli a světlu. Světlem tedy světa a solí jest kněz. Nikoho není tajno, že se to děje obzvláště hlásáním křesťanské nauky. Ale komu je také neznámo, že vyučování to všechno k ničemu není, když kněz to, co slovy hlásá, příkladem svým nedokládá? Posluchači jeho potupně sice, ale ne neprávem, mu předhodí: „Tvrdí, že Boha znají, skutky svými však ho zapírají“ (Tit. 1, 16); i odmítnou jeho učení a nedostane se jim od něho žádného světla. Pročež sám Kristus, jsa vzorem kněží, učil nejprv skutky a pak teprv slovy. „Začal Ježíš činiti a učit“ (Sk. ap. 1, 1).

Rovněž tak nemůže kněz, nemá-li svatosti, býti solí země, nemůžeť sůl, pokažená a znečištěná, dáti neporušenost, neboť kde není svatosti, tam ovšem je porušenost. Proto také Kristus trváje při svém podobenství, praví, že tací kněží jsou solí zkaženou, která se nehodí k ničemu již, leč

aby byla vyvržena ven a pošlapána od lidí (Mat. 5, 13).

3. Posvátné úkony samy vyžadují svatosti.

To vysvítá tím jasněji z toho, že úřad kněžský nezastáváme svým jménem, nýbrž na místě Ježíše Krista. „Tak o nás sud' každý, jako o služebnících Kristových a správčích tajemství Božích“ (I. Kor. 4, 1) dí apoštol; na místě Kristově tedy konáme poslání (II. Kor. 5, 20). Z té pak příčiny přijal nás Kristus sám ne do počtu služebníků, ale svých přátel. „Již vás nebudu více jmenovati služebníky . . ., ale nazval jsem vás přáteli, neboť jsem vám oznámil všechno, co jsem slyšel od Otce svého . . . Vyvolil jsem vás a ustanovil jsem vás (k tomu), abyste šli a přinášeli užitek“ (Jan 15, 15—16). Jest nám tedy zastávati osobu Kristovu, a poslání pak jím dané máme tak plniti, abychom toho dosáhli, co on zamýšlí. Poněvadž pak to právě jest pevné přátelství: totiž chtíti a totéž nechtíti, jsme zavázáni, jakožto přátelé, totéž smýšlení míti, které má Ježíš Kristus, jenž je svatý, nevinný, neposkvrněný (Žid. 7, 26). Jakožto vyslanci jeho máme učení a zákonu jeho získávati víru lidí tím, že je totiž sami nejprv zachováváme; majíce podíl na jeho moci, vybavovati duše z vazeb hříchu, musíme se vší snažností se přičiňovati, abychom my sami jimi nebyli spoutáni. Nejvíce však

máme jakožto jeho služebníci při nejvzácnější oběti, která se v stálé moci obnovuje pro život světa, duši svou vždycky tak připodobniti, jak on na oltáři kříže sám sebe obětoval Bohu v oběť neposkvrněnou. Neboť když i v Starém zákoně, jenž měl jenom stín všeho a holá předobrazení, od kněží tak veliká svatost se vyžadovala, jaká teprv od nás, když obětí je Kristus sám? Oč čistějším náleží býti tomu, kdo je účasten takové oběti? Zdaž nemá se nad paprsek sluneční skvíti ruka, která tělo to rozlamuje, i ústa, která se ohněm duchovním naplňují, i jazyk, který se barví krví, před níž sluší se chvěti jen v posvátné hrůze? (Jan Zlat. hom. 82 in Matth. 5.) Velice shodně zdůrazňoval sv. Karel Bor. ve svých promluvách ke kléru toto: „Kdybychom si, bratři nejmilejší, připomínali, jak veliké a jak vzácné věci do rukou našich položil Hospodin Bůh, jak mocně by to na nás působilo, abychom vedli život důstojný mužů církevních! Co mi nevložil do rukou Hospodin, když mi do nich svěřil vlastního Syna svého, jednorozeného, stejného a stejně věčného, jako jest on sám? Do ruky mé vložil všechny své poklady, svátosti a milosti, do ní vložil duše, nad něž nemá nic dražšího, jež miluje více než sám sebe, jež krví svou vykoupil; do ruky mé vložil nebe, abych je mohl i otvírati i zavíratí... Jak bych tedy mohl býti tolik nevděčným k tak veliké milosti a tak ve-

liké lásce, že bych hřešil proti němu? že bych jeho čest urážel? že bych toto tělo, které jemu náleží, poskvrnil? že bych tuto důstojnost, tento život, jeho službě zasvěcený, poskvrnil?“

4. Jest si připomínati napomenutí církve a sv. Otců.

O tutéž svatost života, o níž je dobře šířeji promluvit, usiluje církev sv. velice a neustále. Právě proto založeny jsou kněžské semináře, v nichž dorost kněžský, naděje kleru, nejen se vzdělává v naukách svatých, ale zároveň se také nabádá a vede, a to obzvláště k zbožnosti všelike, a to hned od útlého mládí. Později pak, když církev kandidáty po stupních k svěcení výš a výš vede v určitém mezidobí, jakožto pečlivá matka nešetří napomínáním jich, aby se snažili dosíci svatosti. Milo jest si to připomenouti. Hned když nás přijímala do svazku posvátného vojska, chtěla, abychom mohli vpravdě prohlásiti: „Hospodin díl dědictví mého a kalicha mého; ty jsi, jenž mi navrátíš dědictví mé“ (Žalm 15, 5). Slova ta, jak praví sv. Jeronym, napomínají klerika, aby jsa buďto sám díl Hospodinův nebo maje Hospodina za svůj díl, takovým se ukázal, aby sám měl ve vlastnictví Hospodina a byl i vlastnictvím Hospodinovým. (List III. k Novatianovi, 5). K těm, kteří mají býti připojeni k podjáh-

nům, jak vážně promlouvá táž církev: „Opět a opět bedlivě uvažujte, o jaké to bří-
mě dnes dobrovolně žádáte..., pakli tento
stupeň svěcení přijmete, již vám nebude
dovoleno od předsevzetí toho upustiti, ný-
brž nastane vám povinnost, Bohu u-
stavičně sloužiti a čistotu s jeho pomocí
zachovávat.“ A pak dále „Byli-li jste až
dosud nedbalí v návštěvě kostela, buďte
od nynějška bedliví; byli-li jste až dosud
ospalí, od nynějška buďte bdělí; ... byli-li
jste až dosud nepočetní, od nynějška
buďte cudní... Vizte, či to služba se vám
svěřuje!“ Za ty pak, kteří na jáhny měli
býti povýšeni, prosila táž církev ústy bis-
kupa takto Boha: „Ať život jejich oplývá
všelikou ctností, skromnou vážností, stá-
lou stydlivostí, čistotou nevinnosti a zacho-
váváním duchovní kázně. Mravy jejich ať
jsou odleskem tvých přikázání, aby lid ná-
sledoval svatého příkladu čistoty jejich.“
Ale tím důrazněji ještě dojíímá napomenutí,
které se dává nastávajícím kněžím: „Na
tak vysoký stupeň jest ovšem jen s velikou
bázní vystupovati a dlužno o to dbáti, aby
vyvolence doporučovaly nebeská moudrost,
početné mravy a trvalá dbalost spravedl-
nosti. Líbezná vůně života vašeho budiž
potěšením církvi Kristově, abyste kázá-
ním a příkladem budovali dům, to jest ro-
dinu Boží.“ Ze všeho pak nejvíce pobádá
onen dodatek nejvážnější: „Následujte to,
co konáte,“ což úplně souhlasí s rozkazem

Pavlovým, abychom na sobě jevili celého muže dokonalého v Ježíši Kristu (Kol. 1, 28). A když takovéto jest smýšlení církve o životě kněží, nemůže býti nikomu divno, že svatí Otcové a učitelé církevní všichni tou měrou v tom souhlasí, že by mohl někdo až mysliti, že v tom upřílišují. Ale když výroky jejich moudře oceníme, usoudíme jistě, že neučí nic, leč co je zcela pravdivé. Jejich pak mínění jest úhrnem toto: Mezi knězem a kterýmkoli řádným mužem má býti tak veliký rozdíl, jaký je mezi nebem a zemí; a za tou příčinou jest úzkostlivě dbáti, aby ctnost kněžská nejen byla prosta všech těžších vin, nýbrž byla i bez těch nejmenších. A o úsudek mužů tolik ctihodných opíral se sněm trident-
ský, když napomínal kleriky, aby se chránili i všedních hříchů, které se u nich stávají velmi těžkými (ses. XXII. de reform. c. 1); velice těžkým totiž ne věci samou, nýbrž se zřetelem na hřešícího, na nějž se větším právem nežli na budovy chrámové vztahuje výrok: „Domu tvému přísluší svatost“ (Žalm 92, 5).

5. V čem svatost záleží.

Nuže, vizme již, v čem záleží ona svatost, bez níž by kněz nikdy býti neměl. Neboť kdyby to nevěděl anebo nesprávně to pojímal, zajisté by byl v nebezpečí velikém. Jsouť tací, kteří se domnívají,

i když to výslovně nepronášejí, že všechna chvála kněze v tom záleží, aby se zcela věnoval prospěchu jiných. Pročež nedbajíce skoro pranic o pěstování ctností, kterými člověk sám sebe zdokonaluje (nazývají je ctnostmi pasivními), praví, že všechna píle i snaha se má obracet k vypěstění ctností aktivních, a vykonání jich. Ku podivu je, jak mnoho klamu i zhouby je v takovémto názoru. O bludu tom předchůdce Náš, blahé paměti, ve své moudrosti takto se vyjádřil (List Testem benevolentiae k arcibiskupu Baltimor, 22. ledna 1899): „Jenom ten by mohl chtít, aby se křesťanské ctnosti přizpůsobily časovým poměrům, kdo by neměl na mysli slova apoštolova: „Ty, které předzvěděl, také předurčil (k tomu), aby byli připodobněni obrazu Syna jeho“ (Řím 8, 29). Učitelem a vzorem veškeré svatosti jest Kristus, a jeho pravidly musí se řídit všichni, kdož si žádají dojít stanů věčných. Ale Kristus se postupem století nijak nemění, nýbrž je t ý ž v č e r a i d n e s i n a v ě k y (Žid. 13, 8). I týká se tedy lidí všech věků onen výrok jeho: „Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem“ (Mat. 11, 29). A vždy i stále jeví se nám t ý ž Kristus, který poslušným se stal až k smrti (Fil. 2, 8) a v každé době má svou platnost výrok apoštolův: „Ti, kteří jsou Kristovi, ukřižovali tělo své i s vášněmi a žádostmi“ (Gal. 5, 24). Doklady tyto týkají se všech lidí, ale ovšem

tím více se vztahují na kněze, pro něž týž předchůdce Náš připojil ve svém apoštolském zápalu toto: „Ó kéž by tyto ctnosti mnohem více lidí pěstovalo tak, jak to činili světci předešlých věků! Ti svou pokorou ducha, poslušností, zdrženlivostí mocni byli skutkem i slovem, a byli k největšímu užítku nejen náboženství samému, ale i blahu veřejnému a občanskému.“ Při tom nebude od místa upozorniti, že velemoudrý papež vším právem výslovnou známku učinil o zdrženlivosti, kterou nazýváme slovy evangelia krátce: zapíráním sebe. Vždyť v tomto právě, milování synové, obsažena jest síla, moc a ovoce veškerého působení kněžského; a to když se zanedbává, vzniká pak ono chování kněze, které uráží oči i mysl věřících. Neboť když někdo z mrzké zřetelnosti jedná, jenom věcmi světskými se zcela zabývá, prvního místa všude vyhledává a jinými pohrdá, když jenom o své příbuzné dbá, když se lidem líbiti chce, když věří svůdným slovům lidské moudrosti, všechno to plyne z toho, že nedbá přikázání Kristova a odmítá od sebe podmínku jím uloženou: Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám! (Mat. 16, 24.)

6. Svatost přináší pastorači požehnané výsledky.

A to když co nejvíce zdůrazňujeme, přece jen knězi ještě to připomínáme,

že nezijs svatě jenom sám pro sebe, nýbrž že je dělníkem, jehož Kristus vyšed... najal na vinici svou (Mat. 20, 1). Jemu tedy náleží chybné rostliny odstraňovati, užitečné sázeti, zalévati a bedlivě bdíti, aby nepřítel člověk nezasel tam koukole. I má se kněz chrániti, aby z nemoudré jakés snahy po vnitřní dokonalosti nezanedbával nic z toho, co slouží prospěchu jiných. A to jest hlásati slovo Boží, řádně zpovídati, nemocné navštěvovati, zvláště ty, kteří pracují k smrti, nevědomé ve víře poučovati, zarmoucené těšiti, bloudící na dobrou cestu uváděti a vždy i všude následovati Krista Pána, který chodil dobře čině a uzdravuje všechny posedlé od ďábla (Sk. 10, 38).

Ale při všem tom ať má stále na mysli napomenutí Pavlovo: Není ničím ani ten, kdo sází, ani kdo zalévá, nýbrž Bůh, jenž dává vzrůst (I. Kor. 3, 7). Aťsi třeba jde a se slzami seje símě, aťsi je pěstuje s prací nemalou, ale aby vzešlo a vydalo žádoucí úrodu, to zmůže jenom Bůh a jeho mocné přispění. Také dlužno dobře uvážiti, že lidé nejsou leč nástroji, jichž Bůh užívá k spáse duší, a jež tedy sluší přizpůsobiti tak, aby jich Bůh upotřebiti mohl. A jakým způsobem? Či myslíme snad, že nějakou předností svou — buďto vrozenou nebo namáhavě získanou — pohneme Boha, aby naší práce použil k rozmnožení své slávy? Nikterak, neboť psáno jest: Co pošetilé jest

ve světě, to si vyvolil Bůh, aby zahanbil moudré, a co slabé jest ve světě, to si vyvolil Bůh, aby zahanbil silné, a co neurozené jest ve světě a opovržené a čeho není, to vyvolil Bůh, aby zkazil to, co jest (I. Kor. 1, 27—28). Jen jedno jest, co člověka s Bohem spojuje; jedno, co ho činí milým Bohu a ne nehodným služebníkem jeho milosrdenství, a to jest svatost života a mravů. Ta, jež jest právě nejvýznačnější vědou Ježíše Krista; když ta chybí knězi, chybí mu všechno. Neboť i mnohé a vzácné vědomosti, jichž pěstění i My se snažíme v duchovenstvu povznést, není-li při nich svatosti života, ba i obratnost v jednání a bystrost, třeba by přinést mohly církvi nebo jednotlivcům nějaký užitek, nezřídka jsou jim jen příčinou nešťastné zkázy. Ale ten, kdo jest ozdoben svatostí a to velikou, jak mnoho dokáže, třeba byl tím nejposlednějším, a co u lidu Božího zmůže i provede, dotvrzují mnohá svědectví všech věků, zvláště pak to ukazuje jasně z nedávné doby Jan Křt. Vianney,*) vzor duchovního správce, jemuž jsme mohli k nej-

*) Jan Kř. Maria Vianney, farář v Ars ve Francii, nar. r. 1786, † 4. srpna 1859, za blahoslaveného prohlášen od Pia X. dne 8. září 1904. Byl knězem neobyčejné svatosti, života plného práce i odříkání a přísné kajícínosti. Stačí snad uvést zde jen to, že kajícíci často od půlnoci si zajišťovali místo, aby se mohli u něho vyzpovídati. Takový býval nával kajících k němu a zpovídal často bez oddechu třebas i 10 hodin nepřetržitě.

větší své radosti přiřknouti čest blahosla-
vených nebešťanů. Jenom svatost činí
nás takovými, jakými si nás žádá míti bož-
ské poslání: lidmi totiž světu ukřižova-
nými a jimž svět sám jest ukřižován, lid-
mi, chodícími v novosti života, kteří, jak
Pavel napomíná (II. Kor. 6, 5 nn), ve všem
se prokazují jako služebníci Boží v náma-
hách, v bděních, v postech, v čistotě, ve
vědomości, shovívavosti, dobrotivosti, v Du-
chu svatém, v lásce nelíčené, v slově prav-
dy, lidmi, kteří jenom o věci nebeské usi-
lují a všemožně se snaží i jiné do nebe při-
vésti.

7. K dosažení svatosti velice napomáhá horlivá modlitba.

Jak každý ví, je svatost života dílem
naší vůle tou měrou, jakou je vůle posi-
lována od Boha jeho milostí. Ale Bůh se
hojně postaral, aby se nám jeho mi-
losti, chceme-li, vždycky dostalo, a toho
dosahujeme obzvláště modlitbou. Jestliť
věru úzké spojení mezi modlitbou a sva-
tostí, takže jedna bez druhé býti nemůže.
Proto zakládá se zcela na pravdě výrok
Jana Zlatoústého: „Mám za to, že je všem
zřejmo, že jest prostě nemožno vésti život
ctnostný, nepomáhá-li nám modlitba. (De
precat. or. 1.) A správný jest úsudek sv.
Augustina: „Opravdu ten dovede správně
býti živ, kdo se dovede správně modlit.“
(Hom. IV ex 50.) V tom pak nás utvrzuje

i Kristus sám častým napomínáním a obzvláště příkladem svým. Neboť aby se modlil, buď odcházel na poušť nebo vystupoval sám na horu; celé noci na modlitbách trávil, chrám častěji navštěvoval, ba i když zástup lidu ho obkličoval, pozdvihnuv oči k nebi, veřejně se modlil a konečně přibit na kříž v smrtelných bolestech hlasem velikým v slzách volal k Otci.

To tedy mějme za jisté a dokázané, že kněz, má-li svou kněžskou službu a své povinnosti náležitě zastati, musí býti horlivě oddán modlitbě. Jest ovšem litovati, že častěji tak činívá spíše ze zvyku, než z vnitřního zápalu; že se v stanovený čas breviář ospale modlí neb někdy krátkou modlitbičku odříká, ale pak mezi dnem si ani nevzpomene, aby Boha oslovil, zbožně k němu pozdvihuje mysl svou. A přece by měl kněz mnohem více než jiní plniti rozkaz Páně: „Potřebí jest vždycky se modliti.“ (Luk. 18, 1), k čemuž i Pavel tak důtklivě vybízel: „Trvejte na modlitbě, bdíce v ní s děkováním“ (Kol. 4, 2); „Bez ustání se modlete“ (I. Tes. 5, 17). Tomu, jehož duše touží po vlastní svatosti i po spáse duší, kolik se za celý den naskytne příležitostí, aby se k Bohu duchem povznesl! Úzkosti duševní, silná a neodbytná pokušení, nedostatek ctností, chabá a bezvýsledná práce, urážky i nedbalosti velice časté a konečně strach před soudem věčným — to všechno mocně nás pobádá,

abychom lkali před Hospodinem, a tak si nejen vyprosili pomoci, ale i lehce se obohacili u něho zásluhami. Ale nemáme lkáti jenom k vůli sobě samým. V té nynější spoušti nepravostí, která se všude víc a více rozšiřuje, máme co nejvíce vzývati božské milosrdenství a k němu úpěti; i jest nám snažně prositi Krista, jenž v podivuhodné Svátosti ráčí hojně udíleti všelíkou milost: Ušetř, Pane, ušetř lidu svého!

8. Především je nutno rozjímati o věcech věčných.

V této věci je to nejhlavnější, aby se rozjímaní o věcech věčných věnovala každodenně určitá nějaká doba. Není kněze, jenž by toho směl opomíjeti bez výtky lehkomyšlnosti a bez škody na své duši. Eugeniovi IV., papeži římskému, bývalému svému žáku psal sv. Bernard, velesvatý opat, a v dopise ho zcela otevřeně a důrazně napomínal, aby nikdy neopomíjel denně rozjímati o věcech božských, pranic se nevymlouvaje všemi těmi mnohými starostmi, které mu působí nejvyšší úřad apoštolský. Dokazoval, že právem toho vyžaduje, an hojný užitek z takového denního rozjímaní zcela správně takto vypočítával: Rozjímaní očišťuje svůj pramen, to jest mysl, z níž vzniká. Potom ovládá city, řídí jednání, opravuje chyby, napravuje mravy, zušlechťuje a pěkně pořádá život,

a konečně dává znalost věcí božských i lidských. Rozjímání věci složité rozplétá, rozštěpené spojuje, rozptýlené sbírá, tajemné proniká, pravdivé stopuje, pravděpodobné zkouší, věci liché a klamné prohlédá. Ono již napřed pořádá to, co se má dělati, připomíná si, co se událo, aby nic v mysli neuvázlo nesprávného nebo takového, co by potřebovalo nápravy. Ono v štěstí již napřed cítí, co přijde nepříznivého, a v neštěstí zachovává člověka netknutým; toto jest známkou statečnosti, ono pak projevem moudrosti. (De consid. 1, 1, c. 7.) Tento dlouhý výpočet hojného užitku, který rozjímání přináší, rovněž nás poučuje a zároveň napomíná, jak je nejen velice prospěšné ale i velmi potřebné.

Neboť jakkoli různé úkony kněžské jsou vznešené a velebné, přece se stává častějším jich opakováním, že ti, kteří je konají, nehledí na ně s náležitou zbožností. A tak duch znenáhla chladne, snadno nastane nedbalost a vlašnost, až se dostaví omrzelost a nechť k věcem nejposvátnějším. A k tomu ještě musí kněz míti každý den styky s lidmi světskými, takže tu stojí jako uprostřed lidu zkaženého, a musí se strachovati, aby i když koná, co mu pastýřská láska ukládá, nevězely v tom někde nástrahy pekelného hada. A co je snažšího, než že se světským prachem pošpiní i srdce nábožná? Zjevno tedy je, jak veliká potřeba nutká, abychom se každodenně od-

dali rozjímání o věcech věčných, aby mysl i vůle, čerpající z něho sílu, ozbrojily se proti zlým svodům.

Mimo to je záhodno, aby si kněz opatřil jistou hbitost moci se povznášeti k věcem nebeským a o ně se opírat; vždyť má ve věcech těch míti zálibu, o nich mluvit a k nim vésti. Má také celým životem svým tak se nad lidské věci povznést, aby cokoli ve svém posvátném úřadě koná, činil vše podle Boha, puzen a veden ve všem svatou věrou. Ale právě tento stav duše, toto takřka vrozené spojení s Bohem nejvíce působí a udržuje — záštita každodenního rozjímání. A to je každému moudrému tak jasno, že netřeba se o tom ještě déle šířiti.

9. Jak velice si škodí, kdo zanedbává rozjímání.

Smutným toho důkazem je sám život kněží, kteří si rozjímání o věcech božských málo váží nebo k němu nechutí mají. Pohled na ty, v nichž duch Kristův, onen tak vzácný dar, umdlel; jsou zcela oddáni věcem pozemským, baží po marnostech, mluví hlouposti, posvátné úkony odbývají nedbale, chladně, ba snad i nehodně. A přece nedávno ještě, když se jim dostalo pomazání sv. olejem při svěcení, připravovali bedlivě duši svou k modlitbě breviáře, aby nebyli jako ti, kteří pokou-

šejí Boha; vyhledávali času i místa od hluku světského vzdálených, snažili se vystihnouti smysl božský, chválili Boha, k němu vzdychali, v něm plesali, svou duši s Žalmistou vylévali. A nyní — jaká to se stala s nimi změna! ...

Nic skoro v nich nezbylo z oné radostné zbožnosti, kterou chovali k tajemstvím božským. Jak milé bývaly jim tenkrát stánky ony svaté! Duch cítil lahodu, že je na blízku stolu Páně, a že jiné a jiné zbožné k němu volá. Před mší svatou jaká to čistota, jak vroucí prosby duše plné tužeb! A pak při mši sv. samé, jaká to uctivost, jaká přesnost v zachovávání všech vznešených obřadů! Jak plynulo z hloubí srdce díkůčinění a jak blaze vylévala se na lid libá vůně Kristova!... Rozpomínejte se, zapřisaháme vás, milovaní synové, rozpomínejte se na ty předešlé dny (Žid. 10, 32); neboť tenkrát byla duše plna vroucnosti, roznícená horlivým rozjímáním.

Mezi těmi však, kterým je za těžko rozvažovati srdcem (Jer. 12, 11), neb kteří toho zanedbávají, jsou zajisté i tací, kteří jsou si vědomi, jak duše jejich následkem toho zchudla, a vymlouvají se tím, že se zcela věnovali pracím svého povolání na rozmanitý prospěch jiných. Ale ti se hrozně klamou. Nejsouce zvyklí s Bohem rozmlouvati, když o něm s lidmi mluví nebo k životu křesťanskému radí, zůstávají naprosto beze všeho vnuknutí Božího, a tak

se zdá slovo evangelia u nich jak polo-
mrtvé. Ze slov jejich, třeba by zasluhovala
sebe více chvály, že jsou moudrá a vý-
mluvná, přece jen nezní hlas dobrého pas-
týře, ježž ovečky spasitelně slyší; hlučít
a rozplývá se bez užitku, ba když se k ně-
mu přidá ještě špatný příklad, nezůstává
bez potupy náboženství a bez pohoršení
hodných. A podobně je tomu i při ostatních
výkonech činného života; není z nich žád-
ný opravdový užitek, leda jen chvíl-
kový, poněvadž se jim nedostává nebes-
ké vláhy, kterou zajisté svolává v hojnosti
m o d l i t b a k o ř í c í h o s e. (Sir. 35, 21.)

Zde nemůžeme opominouti, bychom ve-
lice nepolitovali těch, kteří svedeni zhoub-
nými novotami, neostýchají se míti mínění
opáčné a všechnu práci věnovanou rozjí-
mání a modlitbě, pokládají za ztracenou.
Jak neblahá to zaslepenost! Kéž by sami
u sebe o tom správně uvažovali a přišli
jednou k poznání, kam až vede zanedbá-
vání to a pohrdání modlitbou. Z toho vznikla
pýcha a zatvrzelost; z toho povstaly násled-
ky příliš smutné, o nichžto se srdce otcov-
ské nechce ani zmiňovati a jen si přeje,
aby už zcela přestaly. Dejž to Bůh, jenž
milostivě patře na zbloudilé, račiž na ně
vylíti tak hojného ducha milosti a
p r o s e b, aby litující svého bludu, opět
k radosti všech ochotně se vrátili na do-
brou cestu, kterou neblaze opustili, a bu-
doucně jsouce opatrnější, po ní dále po-

kračovali. A tak jako jednou apoštolovi Pavlovi (Fil. 1, 28), Bůh sám ať jest Nám svědkem, jak po nich všech toužíme v srdci Ježíše Krista.

10. Pohnutky k rozjímání.

Jim teď i vám všem, milovaní synové, ať hluboko utkví v mysli Naše napomenutí, kteréž i Kristus Pán pronesl: „Mějte se na pozoru, bděte a modlete se!“ (Mar. 13, 33.) Zvláště pak ať se každý se vší horlivostí oddá zbožnému rozjímání; ať se snaží o to s důvěrou opět a opět prosícího: „Pane, nauč nás modliti se!“ (Lukáš 11, 1.) A nechť se nám nezdá býti nepatrným důvodem k rozjímání ani to, jak veliká z něho plyne síla rady i moci, velice prospěšné k vedení duchovní správy, úkolu to velmi nesnadnému.

S tím souhlasí i pamětihodná ona pastýřská promluva sv. Karla: „Rozumějte, bratři, že nic není tolik potřebno duchovním všem jako rozjímání, jež úkony naše předchází, je provází i po nich následuje. „Žalmy budu zpívati, dí prorok, s porozuměním.“ (Žalm 100, 2.) Přisluhuješ-li, bratře, sv. svátostmi, rozjímej, co činíš; sloužíš-li mši svatou, rozjímej, co obětuješ; modlíš-li se žalmy, rozjímej, s kým to mluvíš a co mluvíš; řídíš-li duše, rozjímej, či krví jsou obmyté. (Ex orat. ad cler.) Pročež nám církev správně a právem nařizuje,

abychom si častěji připomenuli ony výroky Davidovy: Blaze muži, jenž rozjímá v zákonu Páně; v zákoně jeho přemýšlí ve dne v noci; všecko, co podniká, daří se (Žalm 1).

A k tomu všemu ještě konečně jedno vznešené povzbuzení místo všech ostatních. Poněvadž je totiž kněz druhým Kristem nazýván a jím i jest, sdíleje s ním jeho moc, zdaž jím nemá také zcela se státi tím, že následuje jeho skutků? "... I budiž nejvyšším zaměstnáním naším rozjímati o životě Ježíše Krista" (Násl. Krista 1, 1).

11. Hojný užitek nábožného čtení.

Velice záleží na tom, aby kněz s denním rozjímáním spojoval pilně čtení nábožných knih, zejména těch, které z vnuknutí Božího byly napsány. Tak nařizoval Pavel Timotheovi: „Buď pilen v čtení“ (I. Tim. 4, 13). Tak Jeronym poučuje Nepotiana o životě kněžském, kladl mu na srdce: „Nedávej z rukou nábožného čtení“, čehož i důvod tento uvádí: „Čemu bys učil jiné, uč se sám, drž se spolehlivého slova, které jest podle učení, abys mohl i správně učit i usvědčovati odpůrce“ (Tit. 1, 9). Neboť jak utěšených výsledků dosahují kněží, kteří zvyk ten krásný věrně zachovávají, jak s úspěchem hlásají Krista, jak myslí i srdce posluchačů získávají, ne aby jim jen lahodili a je k slzám dojíмали, nýbrž aby je na

dobrou cestu uvedli a k touze po vyšších věcech povznesli.

Ale ještě z jiného důvodu, totiž pro váš vlastní prospěch, milovaní synové, týká se vás, co nařizuje týž Jeronym: „Stále ať jest v rukou tvých svaté čtení“ (Ep. 58 ad Paulinum)! Neboť, kdož by nevěděl, že největší vliv mívá na duši přítelovu takový přítel, který upřímně ho napomene, dobře mu poradí, včas pokárá, povzbudí, od chyby odvrátí? „Blaze tomu, kdo nalezne opravdového přítele“ (Sir. 25, 12) a kdo takového přítele našel, našel poklad (Sir. 6, 14). A k takovýmto opravdu věrným přátelům svým musíme připočísti nábožné knihy. Onyť nám vážně připomínají naše povinnosti a předpisy zákonité kázně, budí v duši zapomenuté zvuky nebeské, ochablost v předsevzetích kárají, z klamného klidu burcují, hnutí mysli méně chvalná a zastíraná kárají, na nebezpečí neopatrným hrozící upozorňují. A to všechno nám knihy mlčky a s takovou laskavostí prokazují, že se nám osvědčují nejen jakožto přátelé, ale ze všech našich přátel jako ti nejlepší. Mámeť je po ruce, kdykoli nám libo, vždycky ochotné nám pomoci ve všech našich nejtajnějších potřebách, a hlas jejich není nikdy trpký, rada jejich nikdy sobecká, řeč jejich nikdy bázlivá nebo klamná.

Jak blahodárný účinek mají nábožné knihy, dokazují mnohé, a to skvělé příkla-

dy, ale nade všechny je příklad Augustinův, jehož nesmírné zásluhy o církev právě odtud vzaly svůj počátek. „Vezmi — čti; vezmi — čti . . . Sáhł jsem rychle (po listech apoštola Pavla), otevřel a četl potichu. A jakoby jasným světlem do srdce mého vlitým rozprášily se všechny mraky pochybností mých“ (Pref. VIII, 12). Ale za našich dnů bohužel! stává se častěji, že duchovní bývají znenáhla víc a víc zahalení mraky pochybností a jdou za bludy světa, a to z té hlavní příčiny, že místo nábožných a božských knih raději čtou knihy jiné a spoustu časopisů, v nichž se hemží lichotivé bludy a svůdné zásady. Mějte se, milovaní synové, na pozoru! Nespoléhejte se na svůj zralý již a pokročilý věk, ani se nenechte oklamati ošemetnou nadějí, že tak můžete lépe prospěti obecnému blahu. Nutno zachovati určité meze, ty, které určují zákony církevní, ale i ty, které opatrnost a láska k sobě samému radí, neboť kdo tím jedem jednou nasákne, zřídka jen ujde hrozící mu zkáze.

12. Nezanedbávejme zpytovati svědomí!

Užitek pak, který kněz z nábožného čtení a z rozjímání získá, bude ještě hojnější, bude-li míti kněz nějaký důkaz, z něhož by poznával, zdali se snaží svědomitě i uskutečniti v životě svém to, co četl a o čem rozjímal. A právě k tomu účelu hodí se výborný jeden prostředek, který Jan Zlatoústý

knězi zvláště doporučí: „Každodenně na noc, dříve než usneš, zpytuj svědomí své, žádej od něho počet, a pojal-lis za dne nějaké špatné úmysly, znič je a roztrhej, a čiň pokání“ (Výklad žalmu IV, 8). Jak správné to jest i jak prospěšné ctnosti křesťanské, dovozují moudří učitelé života duševního krásnými napomenutími a povzbuzeními. Budiž zde uveden krásný jeden příklad z naučení sv. Bernarda: „Stopuj pečlivě svou bezúhonnost, zkoumej svůj život každodenním zpytováním! Bedlivě pozoruj, oč se lepšíš neb oč se horšíš . . . Snaž se poznati sám sebe! . . . Představ si všechny své poklesky! Postav se před sebe, jako bys stál před někým jiným, a tak sám na sebe doléhej“ (Medit. piissimae).

13. Co je k tomu dodati a čeho želeť?

Bylo by věru hanba, kdyby i v této věci platiti měl výrok Kristův: „Synové tohoto světa jsou opatrnější než synové světla“ (Luk. 16, 8). Vídáme, s jakou oni pílí obstarávají své záležitosti, jak často srovnávají příjmy a vydání, jak pečlivě a přesně vedou účty, jak se mrzí, když utrpěli ztrátu, a jak se všemožně snaží ji nahraditi. A my, kteří celí hoříme, jen abychom došli cti, abychom rozmnožili svůj majetek, dosáhli pro svou učenost chvály a slávy, — dílo ze všech nejdůležitější a přetěžné, dosažení totiž svatosti, konáme nedbale a omrzele. Vždyť jen zřídka v duchu se

sebereme a svědomí své zpytujeme; duše naše pak zarůstá plevelem zrovna jako vinice lenivcova, o níž psáno jest: „Šel jsem kolem pole člověka líného a kolem vinice muže pošetilce; hle, všecko zarostlo kopřivami, trní přikrylo plochu jeho, ohrada kamenná zbořena byla“ (Přísl. 24, 30—31). A věc je tím horší, že je kolem plno příkladů špatných, ctnosti kněze nemálo škodlivých. I nutno den ze dne tím býti bdělejším a tím úsilněji odpírati zlému. Zkušeností je dosvědčeno, že ten, kdo často a přísně sám sebe soudí a své myšlenky, řeči a skutky zkoumá, lépe na duši prospívá, nejen že nenávidí zlé a před ním prchá, ale i že baží po dobrém a horlivě o ně usiluje. A rovněž je zkušeností dokázáno, jaká škoda a i zkáza vzniká tomu, kdo se vyhýbá oné soudní stoli, kde soudí spravedlnost, a jako vinník i žalobník jeho stojí svědomí. U takového bys marně hledal onu opatrnost v jednání, kterou se křesťan tak krásně osvědčuje, varuje se i sebe menších poklesků, a rovněž i onu úzkostlivost duše, kterou má míti zvláště kněz, která se leká i nejmenší urážky Boha. A netečnost ta i zanedbávání sebe samého mívá však ještě ten horší následek, že nechodí ani k sv. zpovědi, a přece Kristus ve svém neskonálním milosrdenství nemohl zůstaviti naší lidské slabosti nic nad ni potřebnějšího!

Nelze věru upříti a trpce jest želeť, co se nezřídka stává: mnohý výmluvností ohni-

vou v kázání odvrací jiné od hříchu, a sám se o sebe nestrachuje a do hříchů zabředne; jiné napomíná a povzbuzuje, aby jen neodkládali smýti viny své duše, a sám je tak liknavý, že třebas celé měsíce se zpovědí otálí; do ran jiných lidí dovede nalíti oleje a vína, ale sám zraněn leží podle cesty a nehledá ruky bratra svého, třeba dost blízké, jež by mu léku poskytla. Hle, k jakým to až koncům někde došlo a k čemu to i nyní dochází, zjevům to zcela nedůstojným před Bohem i církví, záhubným pro věřící lid, nečestným pro kněžský stav!

14. Stesky srdce apoštolského.

Když pak toto pokládáme za věc svědomí, naplňuje se srdce naše bolestí a budí k žalostnému povzdechu: Běda knězi, který nedovede náležitě vyplniti své místo a nevěrně zneužívá jméno Boha svatého, jemuž i sám má býti svatým! Nejhorší je to, když ti se zkazí, kteří mají býti těmi nejlepšími! „Veliké je důstojenství kněží, ale veliký je i pád jejich, když hřeší; radujme se, jsme-li na úřad ten povýšeni, ale strachujme se pádu; nečiní tak velikou radost, když jsme vysoké místo zaujali, jako je veliký zármutek, kdybychom s takové výše spadli“ (sv. Jeronym, výkl. Ezech. XIII, 44, 30).

Běda tedy knězi, který zapomíná na sebe, přestává se vroucně modliti, kterému

nechutná nábožné čtení, který sám do sebe se nikdy nepohříží, aby slyšel žalobný hlas svého svědomí! Jím nebohým nehnou ani hrozné rány jeho duše, ani nářek matky církve, až konečně se na něm vyplní strašlivá hrozba: „Zatvrd' srdce lidu toho a uši jeho obtěž, a oči jeho uzavři, aby snad neviděl očima svýma a ušima svýma neslyšel a srdcem svým nesrozuměl a neobrátil se, abych jej uzdravil“ (Is. 6, 10).

Odvrať smutný ten osud od vás každého, milovaní synové, Bůh bohatý ve svém milosrdenství; on, jenž hledí do srdce našeho, nechovajícího žádné hořkosti proti nikomu, ale plného lásky pastýřské i otcovské ke všem. Neboť kdo jest naší nadějí, naší radostí neb korunou slávy, ne-li vy, před Pánem naším Ježíšem Kristem? (I. Tes. 2, 19).

15. V trudných pro církve dobách ať kněz zvláště vyniká ctnostmi!

Vidíte všichni, kdekoli jste, jak smutné časy z tajemného úradku Božího církvi nastaly. Rovněž pak vizte a uvažujte, jak svatá povinnost vás víže k církvi. Když ona vás tak nevšední důstojností poctila, máte zase vy jí, když trpí, přispěti svou pomocí a ji podporovati. A proto je nyní více nežli kdy jindy zapotřebí, aby duchovenstvo vynikalo ctností nejenom snad prostřední, nýbrž veskrz příkladnou, probudilou, účinnou a

pak naprosto ochotnou pro Krista pracovat a trpěti i to nejtěžší. A právě to jest, o čem toužebně prosíme a čeho si žádáme od vás i od každého zvlášť.

Nechť tedy u vás zůstává neporušenou a kvete svatá čistota, nejvzácnější to ozdoba našeho stavu, jejížto lesk činí kněze podobným andělům, vzbuzuje mu úctu u věřících a činí ovoce jeho práce požehnaným.

Nechť stále vzrůstá úcta a poslušnost, kterou jste slavnostně slíbili těm, kterých Duch svatý ustanovil k řízení církve; zejména ať se v oddanosti k této apoštolské Stolicí, plným právem povinné, den ze dne utužují pásy věrnosti v myslích i srdcích všech!

Nechť ve všech vyniká zvláště láska, nesebecká, nehledající což jejího jest, nýbrž ať se snahy vás všech v bratrském závodění spojí k rozmnožení slávy Boží, a to bez závistivých sporů a bez lačné ctižádostivosti. Očekáváť dobrotivé pomoci vaší lásky veliké množství ubožáků, slepých, chromých a neduživých, jím dychtivě očekávají celé zástupy mládeže, nejdražší naděje obce i vlasti, které hrozí zevšad svod a zkaženost. Snažte se nejen sv. katechesí, kterou vám znova a co nejsnažněji doporučíme, ale i jakýmkoli jiným způsobem, radou i péčí, rádi si získati zásluh o ně všechny! Pomáhejte, chraňte, léky podávejte, uklidňujte, a při všem tom nechtějte nic a po

ničem nebažte, než získati duše Kristu a k němu je přivést. Jak nepřátelé jeho nelení, jak se namáhají, jak se nelekají práce, aby v zkázu hroznou uvedli duše! Právě to je radost a chlouba církve katolické, že její kněží hlásajíce křesťanský pokoj a přinášejíce spásu i vzdělanost i národům pohanským, kdež pak namáhavou jejich prací, často posvěcenou jejich vlastní krví, království Kristovo víc a více den ze dne se šíří a svatá víra září, oslavena novými palmami mučednickými.

A když vás, milovaní bratři, za všechna dobrodiní vaše budou nenáviděti, tupiti a pomlouvati, jak se přecho stává, neoddávejte se proto zármutku a neustávejte činiti dobře (II. Tex. 3, 13)! Mějte před očima přecetné a zasloužilé zástupy těch hlasatelů víry Kristovy, kteří po příkladu apoštolů trpíce nejhorší potupu pro jméno Kristovo, šli radujíce se a blahořečíce těm, kteří jim zlořečili. Vždyť jsme synové a bratři svatých, jejichž jména září v knize života, jejichž chválu hlásá církev, neuvodíme tedy úhony na slávu svou! (I. Mach. 9, 10.)

16. Co milosti kněžské napomáhá.

Obnoví-li se u duchovenstva duch milosti kněžské a rozmnoží-li se duch ten, mnohem spíše uskutečníme své záměry, Bohem nám vnuknuté, napraviti i všechno

ostatní. A proto uznáváme za vhodné uvést zde k tomu, co výše řečeno, ještě některé věci, které k udržení a oživení milosti napomáhají. Ta první jest, což ostatně všichni znají a co se osvědčilo, čehož však všichni dosud na sobě nezkusili, nábožné ústraní při duchovních cvičeních, a to, možno-li, každého roku, exercicie buďto soukromé anebo raději společné, které se lépe osvědčují; ovšem jest při tom dbáti předpisů biskupových. Hojný užitek exercicií jsme sami náležitě ocenili, když jsme v příčině té vydali list pro klerus římský (List Experiendo ke kardin. vikáři ze 27. pros. 1904).

A neméně se poslouží duši, vykoná-li kněz v podobném ústraní duchovní cvičení, třeba jen několikahodinové, každý měsíc, buďto soukromě nebo společně s jinými, jakož se již tu a tam děje k radosti naší a za podpory biskupů, kteří i sami mnohdy schůzce takové předsedají.

Ale mimo to máme ještě na srdci doporučiti užší sdružování kněží, bratrské, kteréž by autorita biskupova schválila a řídila. Je zajisté chvála hodna, že se duchovní spojují v sdružení, aby si navzájem v zlých dobách pomáhali, své cti i úřadu svého proti nepřátelským útokům hájili, a k jiným podobným věcem. Ale ještě více záleží ovšem na tom, aby se sdružovali k pěstění svaté nauky bohoslovné, zvláště pak, aby úsilovněji hleděli udržeti v sobě svatá předsevzetí povolání kněžského, i jak by

mohli prospěti potřebám věřících, společně o tom se radíce i navzájem si pomáhajíce. Dějiny církevní dosvědčují, jak hojný užitek to vždy přinášelo, kdykoli se kněží tu a tam k společnému jakémus životu scházivali. A což by se něco takového, ovšem podle poměrů časových a místních, nemohlo zase zavést? Zdaž by se nemohl očekávat z toho k radosti církve užitek hojný, jaký to jindy mívalo? Jsouť zajisté takovéto spolky, od biskupů schválené, a jsou tím prospěšnější, čím dříve se kdo, a to hned v prvních letech kněžských, k nim přidá. My sami známe takovýto jeden výhodný spolek, jenž se dobře osvědčoval, ježž jsme v úřadě biskupském podporovali a ježž i nyní stále v obzvláštní lásce chováme. Těchto pomůcek milosti kněžské i jiných, které bdělá obezřelost vašich biskupů vám, milovaní synové, navrhne, tak si važte a tak jich používejte, abyste den ze dne více žili hodni toho povolání, ke kterému jste povoláni (Efes. 4, 1), dělajíce čest svému kněžskému úřadu a plníce na sobě vůli Boží, a ta jest — svatost vaše.

17. Co dobrého kněžím přejeme.

K tomu právě směřují všechny naše myšlenky a všechna naše péče, a proto s očima k nebi pozdviženými za všechno duchovenstvo často opakujeme prosebná slova Krista Pána: „Otče svatý . . . , posvětiž

je“ (Jan 17, 11, 17). A těší Nás, že se stejně zbožně spolu s Námi modlí ze všech stavů věřící, rovněž velice starostliví o blaho vás všech a o blaho církve. A je Nám také velmi milé, že jest nemálo duší ušlechtilějších ctností, a to nejen v posvátném zátíší klášterním, ale i uprostřed ruchu světského, které k témuž cíli nabízejí se Bohu za oběti záslibné s láskou bezpříkladnou. Kéž Bůh, nejvyšší Pán, přijme jejich upřímné a šlechetné modlitby jako vůni líbeznou a kéž nenechá oslyšené ani pckorné prosby Naše! Kéž jest vám milostivě nakloněn, tak prosíme v lásce a péči své. Kéž z nejsvětějšího Srdce milovaného Syna svého uděluje všemu duchovenstvu hojnost své milosti, lásky a veškeré ctnosti!

Nakonec jest Nám milo vysloviti vám, milovaní synové, navzájem upřímné díky za vaše blahopřání, které jste Nám k blížícímu se 50. výročí Našeho kněžství v oddanosti své tak četně projevili. Aby pak Naše přání všeho dobra pro vás tím hojněji se splnila, svěřujeme je prosbám blahosla-vené Panny Marie, královny apoštolů. Neboť ona je, šťastné ty první členy svatého stavu kněžského, svým příkladem naučila, aby trvali jednomyslně na modlitbách, až by přioděni byli nebeskou silou; a touž milost ona jim zajisté svými prosbami v tím hojnější míře vyprosila, svou radou rozmnožila a ochránila, aby práce jejich měla

utěšené výsledky. Zatím vám, milovaní synové, přejeme, aby pokoj Páně vládl v srdcích vašich s radostí Ducha svatého, čehož zárukou budiž vám apoštolské požehnání, které vám všem milerádi udělujeme.

Dáno v Římě u sv. Petra dne 4. srpna roku 1908, na počátku 6. roku Našeho pontifikátu.

Papež Pius X.

Jako upřímný otec k synům, jejichž blaho mu na srdci leží, tak mluví zde veliký papež Pius X. k duchovenstvu celého světa. Z každého slova jeho lze vycítiti hloubku jeho otcovské lásky, která nechce raniti ani zarmoutiti, nýbrž chce jen blaho církve. Tak mluvil papež onen, jenž si obral za metu velekněžského úřadu svého „všechny věci napraviti v Kristu“, a dobře věděl, kde má začíti. Sotva byl zvolen, již dne 4. října 1903 kladl všem biskupům na srdce zvláště péči o semináře. Žádal, aby především kněží sami vynikali svatostí života. Ale k tomu je nezbytno, aby celá jejich výchova již v semináři k tomu směřovala. Dne 12. prosince 1904 promluvil týž sv. Otec k biskupům v slyšení takto: „Nezapomínejte, že jste odpovědní za ducha, jaký v duchovenstvu panuje. Máte-li v semináři bohoslovce, kteří jsou nakaženi tak zvaným duchem času a lnou k moderním, falešným ideám, kteří odpírají poslušnost

autoritám od Boha ustanoveným, netrpte jich, rukou na ně nevzkládejte (t. j. nesvěťte jich) a nedbejte tu žádných nesprávných ohledů. Nikdy nebudete litovati, že jste propustili t a k o v é mladíky; ale vysvětlíte-li je, jistě toho budete později litovati.“ A opět a opět ve svých listech i osobních rozmluvách usiloval obezřelý papež ten o náležité vzdělání kněží, o pečlivou jejich výchovu.

Na samém počátku neblahé války světové zemřel 20. srpna 1914 papež — otec; zemřel spíše zármutkem nad hroznou pohromou, která se valila na veškeren svět, nežli pokročilým věkem. Přestalo bít srdce jeho, které církev Kristovu tolik milovalo, ale hlas jeho ozývá se i nyní stále, mluví z jeho četných okružních listů i jiných jeho projevů. Hlas ten ozývá se i z jeho krásné exhorty k duchovenstvu, kteráž nesmí přijíti v zapomenutí. Láska pravá sahá až za hrob; slova zemřelého otce nezanikají jeho smrtí, nýbrž trvají dále — ve vděčné paměti hodných synů, kteří rádi a věrně plní odkaz drahého otce.

Ale z důtklivé oné exhorty sv. Otce Pia X. můžeš, lide katolický, dobře poznati, jak velice církvi sv. záleží na tom, aby měla hodné kněze. Kdo pozorně sleduje, s jakou starostlivostí církev sv. vybírá jinochy k stavu duchovnímu, jak je odlučuje od světa, aby jich zloba světská nepokazila; jak cvičí nejen jejich ducha a jej vědomost-

mi obohacuje, ale i ušlechťuje srdce a je milostí Boží očišťuje a zdokonaluje; jak zkoumá svěcence a opatrně je vede po stupních výš a výš; kdo si připomene všechna ta napomenutí, která dává světitel při jednotlivých svěceních: musí uznati, že církev sv. činí vše, co jen možno, aby její duchovní vynikali ctnostmi a byli příkladem lidu ve všem dobrém.

Není-li tomu tak u všech duchovních, jsou-li někteří kněží nehodní, není tím vinna církev, nýbrž zavinují to příčiny jiné, jakž o tom pověděno na místě jiném. Zde budiž jen krátce naznačeno toto: Kolikrát i v rodinách nejlepších, když je více dětí, některé z nich se nezdaří. A přece mají všechny tytéž rodiče, stejnou výchovu, stejné vedení — a přece některé z nich působí rodičům jen starost, zármutek, ba i hanbu!

Dodatky.

Záslibná modlitba kněží k nejsv. Srdci Ježíšovu.

Pane Ježíši, Vykupiteli náš nejmilejší a knězi věčný, shlédni milostivě na nás, prosebníky své, jež jsi ráčil nazvati svými přáteli a učiniti účastnými svého kněžství. Tvoji jsme, tvoji chceme zůstatí na věky, a proto se dnes zcela zasvěcujeme i zasli-

bujeme nejsv. Srdci tvému, které jsi churavému pokolení lidskému označil jakožto jediné útočiště spáasy. Kněží, ctitelům Srdce tvého, slíbil jsi požehnané ovoce božské jejich služby. I učiň z nás zdárné dělníky na vinici své, opravdu pokorné a mírné, plné ducha zbožnosti a trpělivosti, tak planoucí láskou k tobě, abychom tentýž oheň lásky v duších věřících neustávali zažehovati a udržovati. Proto obnov srdce naše žářem Srdce svého, abychom nic jiného nehledali, leč rozmnožovati tvou slávu a získávati tobě duše, které jsi vykoupil drahou krví svou.

Dobrý pastýři, slituj se zvláště nad kněžími, našimi bratry, kteří jdouce po marnostech smyslu svého, žalostným odpadem zarmoutili tebe a milovanou Nevěstu tvou, církev. Popřej nám uvéstí je zase do náručí tvého aneb aspoň odčiniti jejich chyby, napraviti zlo, a bolest, kterou ti způsobili, zmenšiti útěchou lásky naší.

A nakonec dej každému z nás, aby lkal k tobě slovy Augustinovými:

Ó sladký Ježíši, žij ty ve mně, a živé ohnisko tvé lásky ať se vzněcuje v duchu mém, ať vzplane ve mně jasným plamenem, ať ustavičně hoří na oltáři srdce mého, ať zahřívá nitro mé a září svou osvětluje skryté taje duše mé! V den pak skonu mého ať jsem shledán ospravedlněn před tebou, jenž s Otcem a Duchem svatým živ jsi a kraluješ Bůh na věky věkův. Amen.

Milovaným synům kněžím světským i řeholním, kteří se těmi slovy nejsv. Srdci Ježíšovu zasvětili a zaslíbili, udělujeme v Pánu:

1. odpustky 300 dní, tolikrát — kolikrát;
2. odpustky 7 let o měsíčních rekolekcích;
3. odpustky plnomocné na konec duchovních cvičení.

Ve Vatikáně dne 17. srpna 1908.

Papež Pius X.

No. 4940. I m p r i m a t u r.

P r a g a e, die 6. Aprilis 1922.

† Franciscus, Archiepiscopus.

Vznešenost velebné svátosti a stav kněžský.

(Tom. Kemp. Násled. Krista IV, 5.)

1. Kdybys měl čistotu andělskou a svátost Jana Křtitele, ještě bys nebyl hoden svátost tuto přijímati neb jí přísluhovati.

Neboť není to zásluhou lidskou, aby člověk směl posvěcovati a podávati svátost Kristovu a za pokrm přijímati chléb andělský.

Velké je to tajemství a vznešená je proto důstojnost kněží, jimž dáno jest, čeho se ani andělům nedostalo.

Neboť jenom kněží, řádně v církvi posvěcení, mají moc mši sv. sloužiti a tělo Páně posvěcovati.

Ovšem je kněz při tom jen služebníkem Božím a užívá slov božských, jak to

Bůh nařídil a ustanovil; vlastním činitelem při tom je Bůh sám, jenž tu neviditelně působí, jemuž je po vůli všechno, co chce, a jehož i všechno poslouchá, cokoli poručí.

2. I věř tedy při této nejvzácnější svátosti více Bohu všemohoucímu než vlastním smyslům neb viditelnému znamení! Proto také přistupuj k úkonu tomu s bázní a uctivostí!

Dej na sebe pozor a považ, čí to služba svěřena byla tobě skládáním rukou biskupových (I. Tim. 4, 14).

Hle, stal jsi se knězem a byl jsi vysvěcen, abys mohl konati svatou oběť.

Dbej tedy, abys věrně a nábožně v pravý čas Bohu přinášel oběť tu a sám byl bez poskvrny (I. Tim. 3, 2).

Stav se knězem, nepolehčil jsi sobě břemene, nýbrž uvázán jsi poutem ještě tužší kázně a tím více povinen se zdokonalovati ve svatosti.

Kněze ať zdobí ctnosti všechny; on budiž lidu vzorem dokonalého života.

Život jeho nesmí býti jako život lidí světských, on sám nesmí se bráti cestami obecnými, nýbrž s anděly v nebesích a s dokonalými muži na zemi budiž obcování jeho!

3. Kněz, přioděn svatými rouchy, zastupuje samotného Krista v tom, že Boha

vroucně a pokorně prosí za tebe i veškeren lid.

Má před sebou i za sebou znamení kříže Páně, aby stále byl pamětliv umučení Kristova.

Má kříž na mešním rouchu zpředu, aby stále měl na očích šlépěje Kristovy a horlivě se snažil v nich kráčet.

Vzadu pak na mešním rouchu má znamení kříže, aby všeliká protivenství od lidí tiše snášel pro Boha.

Před sebou má kříž, aby želel hříchů svých vlastních; za sebou jej má, aby útrpně oplakával i hříchů cizích a vědom si byl, že jest ustanoven prostředníkem mezi Bohem a hříšníkem.

I nesmí ochabovati v modlitbě a v konání sv. oběti, dokud nevyprosí milosti a slitování.

Když kněz mši sv. slouží, oslavuje Boha, obveseluje anděly, vzdělává církev, pomáhá živým, vyprošuje zemřelým pokoje a sám se stává účastným všeho dobra.

Tom. Kemp. Násled. Krista IV, 11.

Ó, jak vznešený a ctihodný jest úřad kněží, jimž dopřáno Pána božské velebnosti svatými slovy posvěcovati, svými rty ho žehnati, v rukou chovati, vlastními ústy přijímati a jiným podávati!

Ó, jak čisté mají býti ruce ty; jak čistá ústa, jak svaté tělo, jak neposkvrněné srdce

kněze, k němuž tolikrát přicházívá původce čistoty sám!

Z úst kněze nevycházej leč slovo svaté, počestné a prospěšné, anť tak často přijímá svátost Kristovu.

Oči jeho, které hledívají na tělo Kristovo, buďtež prosté a cudné! Ruce jeho buďtež čisté a k nebi pozdvižené; vždyť se tak často dotýkají Stvořitele nebes i země.

Kněží se obzvláště týká, co řečeno v zákoně: Svatí buďtež, neboť já svatý jsem, Hospodin Bůh váš! (III. Mojž. 19, 2.)

Všemohoucí Bože, přispěj nám, kteří jsme na sebe vzali úřad kněžský, abychom hodně a nábožně tobě sloužili ve vší čistotě a s dobrým svědomím (I. Tim. 1, 5).

A nelze-li se nám udržeti v tak veliké čistotě života, jak se patří, aspoň nám uděl, abychom spáchaných chyb náležitě oplakávali a budoucně tobě tím horlivěji sloužili v duchu pokory a s dobrým úmyslem.

Modlitba k Pánu Ježíši.

Nejmilejší Ježíši, jenž jsi mi v obzvláštní dobrotě své dal přednost před tisíci jiných lidí a mne povolal k následování tebe a k vznešené důstojnosti kněžské, uděl mi, prosím, svou božskou pomoc, abych náležitě plnil své povinnosti. Prosím tě, Pane

Ježíši, abys dnes i stále ve mně rozněcoval milost svou, která ve mně je skládáním rukou biskupových. Ó nejmocnější lékaři duší, vyléč mne tak, abych neupadl do nepravostí, uchránil se všech hříchů a mohl se tobě líbiti až do smrti. Amen.

(Odpustky 300 dní, jednou denně, pro kněze a ty, kteří přijali vyšší svěcení. Lev XIII., dne 14. srpna 1884.)

No. 4940. I m p r i m a t u r.

P r a g a e, die 6. Aprilis 1922.

† Franciscus, Archiepiscopus.

O B S A H.

1. Podnět k exhortě a účel její	3
2. Přední chvála kněze: svatost života	6
3. Posvátné úkony samy vyžadují svatosti	7
4. Jest si připomínati napomenutí církve a sv. Otců	9
5. V čem svatost záleží	11
6. Svatost přináší pastoraci požehnané výsledky	13
7. K dosažení svatosti velice napomáhá horlivá modlitba	16
8. Především je nutno rozjímati o věcech věčných	18
9. Jak velice si škodí, kdo zanedbává rozjímání	20
10. Pohnutky k rozjímání	23
11. Hojný užitek nábožného čtení	24
12. Nezanedbávejme zpytování svědomí	26
13. Co je k tomu dodati a čeho želeť	27
14. Stesky srdce apoštolského	29
15. V trudných pro církve dobách ať kněz zvláště vyniká ctnostmi	30
16. Co milosti kněžské napomáhá	32
17. Co dobrého kněžím přejeme	34

D o d a t k y.

Záslibná modlitba kněží k nejsv. Srdci Ježíšovu	38
Vznešenost velebné svátosti a stav kněžský	40
Modlitba k Pánu Ježíši	43
